

ZPRAVODAJ EUROREGIONU GLACENSIS 3/2014

NOVÉ ROZHLEDNY V EUROREGIONU GLACENSIS VE VÝSTAVBĚ

Horní Čermná

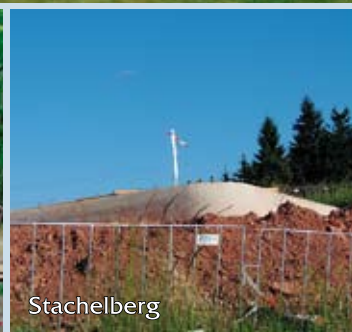
Slavíkov

Radków

Kudowa Zdrój

Stachelberg

Vážené dámy, vážení pánové,

problematika Evropského seskupení pro územní spolupráci je již dlouhou dobu prezentována v našem zpravodaji. Když čeští partneři nesouhlasili s názvem NOVÉ SUDETY, který byl, dle mého názoru, šancí pro medializaci našeho projektu, geografickým určením

území spolupráce a zdůrazněním nové otevřenosti na sudetskou problematiku, museli jsme si společně sednout a najít pro projekt ESÚS nový název. Zvítězila koncepce latinského NOVUM. Poukazuje na

devět zakladatelů ESÚS. Upravenou Úmluvu a Stanovy ESÚS NOVUM s ručením omezeným již schválily všechny vojvodské a krajské samosprávy. Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis přijalo usnesení 1. srpna 2014. Vypadá to, že v nejbližších měsících se naplní možnost širší spolupráce v rámci ESÚS. V době přípravy ESÚS byl okamžik, kdy pozorovatelem a účastníkem jednoho setkání byla německá strana – Svobodný stát Sasko. V tomto čísle zpravodaje krátce představíme německé partnery, kteří jsou partnery v projektech realizovaných oběma národními stranami v rámci programů sasko-polské a česko-saské spolupráce. Ve Vratislavi působí Styčná kancelář Svobodného státu Sasko, a tak Vám v tomto zpravodaji přinášíme možnost spolupracovat s německým partnerem na různých úrovních.

Radosław Pietuch
sekretář polské části Euroregionu Glacensis

12. zasedání Euroregionálního řídicího výboru FMP v Euroregionu Glacensis

Dne 27. května 2014 se v hotelu Bukowy Park v Polanici Zdrój konalo 12. zasedání Euroregionálního řídicího výboru (EŘV) Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika - Polsko pro období 2007 - 2013. Na tomto výboru bylo schváleno 13 projektů k financování a dalších 23 mikroprojektů jako náhradních.

V rámci této výzvy byly rozděleny veškeré finanční prostředky z Fondu a sestaven tzv. seznam náhradních mikroprojektů, které získají smlouvu o poskytnutí dotace až po získání dalších úspor ve Fondu. Na tyto mikroprojekty se nebude vztahovat podmínka ukončení doby realizace do 31. 3. 2015 a z důvodu pozdějšího

uzavření smlouvy bude Správcem umožněno posunoutí harmonogramu ukončení daného mikroprojektu.

Dovolujeme si vám připomenout, že průběžná výzva pro FMP v Euroregionu Glacensis v letech 2007 - 2013 je **pozastavena**. S ohledem na dostatek náhradních mikroprojektů se další otevření výzvy již nepředpokládá.

Seznam schválených mikroprojektů naleznete na www.euro-glacensis.cz/schvalene-projekty-cz.html

Vydává Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis, Panská 1492, 516 01 Rychnov nad Kněžnou, Česká republika
ve spolupráci se Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Glacensis, Łukasiewicza 4a/2, 57-300 Kłodzko, Polsko
Registrováno MK ČR E 16575

Redakce pro českou část: tel.: 00420 494 531 054, e-mail: info@euro-glacensis.cz, www.euro-glacensis.cz
Redakce pro polskou část: tel.: 0048 74 86 771 30, e-mail: biuro@eg.ng.pl, www.euroregion-glacensis.ng.pl
Grafický design a předtisková příprava: Miloš Kaválek. Tisk: Integraf, s.r.o. Náchod

Tip na výlet - vyhlídka pod Králickým Sněžníkem

V pátek dne 20. června 2014 byla ve Starém Městě pod Sněžníkem slavnostně otevřena nová vyhlídka, která vznikla rekonstrukcí radniční věže.

Přestavba byla spolufinancována z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis. Polským partnerem projektu byla Gmina Stronie Śląskie. Nová vyhlídka se nachází v dominantě Starého Města - v radniční věži, která je umístěna ve

středu náměstí. Z vyhlídkového místa se naskytne pro návštěvníky nádherný výhled na celé pohoří Rychlebských hor, Králický Sněžník a též na polskou stranu na Góry Bialskie.

Městská radniční věž vystupuje z jižního průčelí radnice a je vysoká 35 metrů. Šestipodlažní věž se dělí na dolní čtyřhrannou část a horní šestihhrannou. Budova je velmi historicky cenná, neboť se jedná o objekt z období pozdní renesance z roku 1618. V minulosti měla především funkci strážní, v podkroví druhého patra se nacházel pravděpodobně i byt

pro strážného. Stavba je zapsána jako nemovitá kulturní památka v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky.

V rámci realizace projektu byly provedeny drobné dispoziční úpravy a dále stavební úpravy na omítkách a dřevěném schodišti a části podkrovních prostor, při čemž urbanistické a architektonické řešení stavby zůstalo zachováno. Radniční věž je součástí budovy, ve které sídlí městský úřad.

Vyhlídka bude pro veřejnost zpřístupněna od poloviny července. Otevírací doba bude shodná s otevírací dobou místního infocentra.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRAČAMY GRANICE

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Strategie rozvoje Evropského města Kudowa - Náchod 2014 - 2024

Celkové výdaje projektu: 30 000 EUR

Dotace: 25 500 EUR

Období realizace: červen 2013 - červen 2014

23. června 2014 se v Náchodě konala závěrečná konference shrnující společné mikroprojekty obou partnerských měst, v rámci nichž vznikla Strategie rozvoje Evropského města Náchod - Kudowa 2014-2024 (polsky Strategia Rozwoju Miasta Europejskiego Kudowa - Náchod 2014-2024). Konference se zúčastnili zástupci státních a regionálních orgánů z obou zemí, Euroregionu Glacensis, zastupitelé měst Náchod

a Kudowa Zdrój a starostové Jan Birke a Czesław Kręcichwost.

Aby vyšla vstříc očekáváním regionálních samospráv, rozhodla se města Náchod a Kudowa Zdrój připravit společnou strategii na období 2014-2024, která určí směry rozvoje Evropského města Náchod - Kudowa Zdrój (v polské verzi Kudowa Zdrój - Náchod), stanoví nejvýznamnější cíle a úkoly na nejbližší desetiletí a pomůže v získání evropských prostředků v období 2014-2020. Strategie měla dále za cíl ukázat společné směry činnosti v takových oblastech jako je mj. doprava, ochrana životního prostředí, kultura a sport, cestovní ruch a lázeňství.

V rámci přípravy Strategie se dne 8. 11. 2013 v Kudowe Zdrój uskutečnila zahajovací konference a následně tři setkání česko-polských pracovních skupin. Na české straně se pak konala tři setkání česko-polských pracovních skupin a také již zmiňovaná závěrečná konference. Návrh Strategie byl v Kudowe Zdrój veřejně projednán, na české straně byla Strategie zveřejněna na webových stránkách k veřejnému připomínkování.

Realizaci projektu doplnila Slavnost Evropského města Kudowa - Náchod, která se uskutečnila v květnu 2014 u příležitosti 10. výročí vstupu obou zemí do EU. Na veřejné venkovní akci byla představena Strategie a byl prezentován kulturní a kulinářský potenciál Evropského města a regionu.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRAČAMY GRANICE

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Nové rozhledny v Euroregionu Glacensis ve výstavbě

V letošním roce dochází díky Euroregionu Glacensis k výstavbě nových rozhleden na česko-polském pomezí, a to v rámci společného projektu „Místa plná rozhledů v Euroregionu Glacensis“. Příhraniční území euroregionu se vyznačuje hornatou krajinou s velkým množstvím vyhlídkových míst, které díky rozhlednám ožívají a lákají turisty. Na české straně tak vznikají nové rozhledny Stachelberg, Čáp Teplice nad Metují, Na Signálu Horní Radechová, rozhledna Žernov a rozhledna Mariánka v Horní Čermné. Na polské straně nová rozhledna Suszynka v Radkowie, rekonstrukcí probíhá rozhledna sv. Anny v Nowe Rude a vzniká výhledové místo - Altán lásky v Kudowe Zdrój.

Teplice nad Metují – Čáp Horní Radechová – Slavíkov Žernov – rozhledna Žernov

BRANKA, o.p.s., zajišťuje realizaci tří rozhleden na území Kladského pomezí, a to v **Teplicích nad Metují, Horní Radechové** a v obci **Žernov**. Rozhledny spojuje společný vizuální prvek, a to jejich základní materiál, kterým je dřevo. Nejzajímavějším umístěním se může chlubit rozhledna Čáp, která bude postavena na stejnojmenném vrcholu u Teplic nad Metují. Obě zbylé rozhledny budou umístěny v jednotlivých obcích, rozhledna Žernov v sousedství Rýzmburského altánu u žernovského sportovního hřiště a rozhledna v obci Horní Radechová se může chlubit nejen prvenstvím ve výšce rozhledny, která je úctyhodných 29 metrů, ale i svým umístěním v bezprostředním sousedství opevnění z II. světové války.

Samotná realizace rozhleden začala v měsíci dubnu 2014, kdy bylo oficiálně předáno staveniště zhotoviteli, který vzešel z výběrového řízení. Od té chvíle probíhá v rámci realizace především dílenská příprava, která spočívá v přípravě dřeva, jeho impregnaci apod. V terénu jsou připraveny základové desky včetně uchycení. Samotná montáž rozhleden na místě stavby bude uskutečněna v průběhu měsíce srpna a září 2014.

Slavíkov

I přesto, že termín dokončení realizace stavby je v listopadu 2014, předpokládá se, že slavnostní otevření jednotlivých rozhleden bude probíhat již v závěru měsíce září a v říjnu.

Pevně věříme, že ještě letošní rok si turisté v podzimních dnech najdou cestu k těmto novým třem turistickým atrakcím v Kladském pomezí.

Žernov

Slavíkov

Žernov

Radków

Radków – Suszyna

V rámci projektu probíhají práce související se stavbou rozhledny v obci Suszyna. Celková cena stavby činí 1 099 906,10 PLN. Práce budou probíhat do 10. 11. 2014. Rozhledna bude vysoká 27 metrů a vyhlídková plošina bude ve výšce 22 metrů.

Horní Čermná

Horní Čermná

Horní Čermná

Horní Čermná – Mariánka

Stavební práce budou ukončeny 15. srpna letošního roku a na 6. září je plánováno slavnostní otevření, které bude provázeno doprovodným programem. Rozhledna dostala své jméno Mariánka. Samotný název rozhledny je odvozen od blízkého kostela, který byl zasvěcen sv. Marii. Rozhledna se nachází na přímo magickém místě s nádhernými výhledy do okolí. Z vrcholu je vidět malebná vesnice Horní Čermná a Nepomuky, Buková hora, Suchý vrch, Orlické hory, okolí Lanškrounska a Třebovska, za dobré viditelnosti lze dohlédnout až na hřebeny Krkonoš. Kolem rozhledny vede cyklotrasa a turistická cesta, lze k ní též dojet pohodlně autem. Na místě budou připravena tři parkovací místa. V blízkosti se nachází autobusová zastávka.

Kudowa Zdrój

Kudowa Zdrój – Altán lásky

Na konci července byly ukončeny práce související s modernizací rozhledny „Altán lásky“ v Kudowe Zdrój. Jedná se o historický objekt, vyhlídkový altán, z něhož se naskýtá krásný výhled na lázně Kudowa Zdrój a Orlické hory na české straně.

Kudowa Zdrój

Objekt bude zkolaudován v srpnu a v září letošního roku pak proběhne jeho slavnostní otevření.

Nowa Ruda

Nowa Ruda – rozhledna na Hoře Sváté Anny

V současné době pokračuje renovace historické rozhledny postavené z červeného pískovce na Hoře Sváté Anny v Nowě Rudě. Stavební práce by měly být ukončeny do 18. 9. 2014. Věž byla již očištěna, zakonzervována a nyní probíhají práce na horní a dolní střešní konstrukci.

Stachelberg

Trutnov – Stachelberg

Rozhledna je budována na stejnojmenném návrší v bezprostřední blízkosti jiného, již dvě desetiletí atraktivního turistického cíle. Tím je dělostřelecká tvrz s tímž názvem, budovaná v letech 1937 a 1938. Rozhledna je koncipována jako strohý dřevěný objekt vojenského typu tak, aby dobře korespondovala s prostředím pevnostní linie. Uprostřed bude mít celokovové točité schodiště se dvěma vyhlídkovými plošinami ve výšce 9,4 m a 20,8 m nad terénem. Celková výška rozhledny dosáhne 24,5 m.

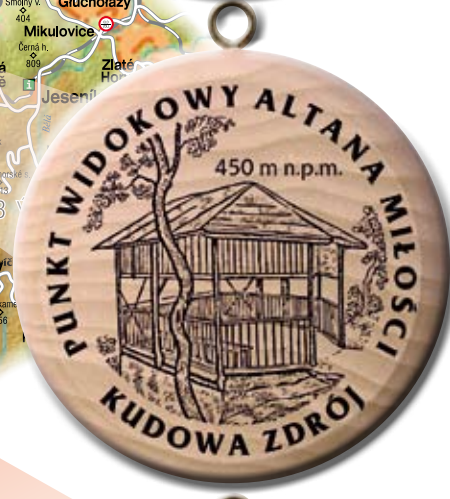
Práce probíhají podle časového harmonogramu. V současné době se montují nadzemní části stavby.

Plánovaný termín dokončení rozhledny je v říjnu letošního roku. Návštěvníci rozhledny pak budou mít lepší výhled na celé Trutnovsko, Náchodsko a na Orlické hory, na linii pevnostního opevnění, ale také k našim polským sousedům do oblasti Lubawky, Kamiennej Góry a Kladska.

Stachelberg

Připravované turistické suvenýry

Probíhající modernizace integrovaného záchranného systému Orlických a Bystřických hor

V současném období se na pomezí česko-polské hranice vynakládají významné finanční prostředky do oblasti integrovaného záchranného systému. Jedná se o projekt, kde je zahrnuto celkem šest partnerů – Rokytnice v Orlických horách, Orlické Záhoří, Olešnice v Orlických horách z české strany a Bystrzyca Kłodzka, Międzyzlesie a Kudowa Zdrój za polskou část.

Největší nákladovou aktivitou je výstavba hasičské zbrojnice v Rokytnici v Orlických horách. Jako nejvhodnější objekt k přestavbě byla vytipována nevyužitá městská kotelná a právě na tomto místě bude vybudována zbrojnice fungující jako komunikační centrum a sklad humanitární pomoci pro danou oblast. Bude zde vytvořen IZS, který umožní vzájemnou komunikaci

mezi hasiči a policií. Centrum krizového řízení bude dále využito také jako pracoviště prevence – kde vyškolení dobrovolní hasiči budou předávat dětem důležité informace z oblasti prevence před mimořádnými událostmi. Další města na česko-polské hranici většinou investují do obnovy techniky a vozů. Veškeré investice jsou koordinovány tak, aby se vzájemně doplňovaly. Například v Olešnici v Orlických horách zakoupili novou cisternu CAS 20/4000/240 – S2R Tatra 815 Ternno

pro sbor dobrovolných hasičů. Finanční spoluúčast obce se v počátcích pohybovala ve výši kolem 1 200 tis. Kč, ale nakonec se jí podařilo snížit na částku méně než půl miliónu korun, a to za přispění získaných financí z vyhlášené peněžité sbírky. Významnou částkou přispěl i místní sbor dobrovolných hasičů a také Královéhradecký kraj. Do provozu byla slavnostně uvedena druhý květnový pátek. Obec Orlické Záhory v rámci projektu

pořádila speciál Tatra CAS 30 6x6 815-7, který je určený především k hašení lesních požárů. Cisterna má kapacitu 9 tis. litrů vody a je schopna hasit při požáru dostatečně dlouho, tak aby dorazila technika z okolních hasičských sborů. Cisterna už prošla také první ostrou zkouškou při požáru lesa na hřebenech a hasiči si poprvé vyzkoušeli práci s novým strojem. Cisterna byla slavnostně uvedena do provozu v sobotu dne 12. července 2014 na VII. ročníku Orlicko – Bystřického poháru v požárním sportu.

Na polské straně v Kudowe Zdrój zakoupili speciální vybavení pro hasiče. Gminy Bystrzyca Kłodzka a Międzylesie pořídily vozidla pro zásahy při všech typech požárů a přenosnou motorovou stříkačku pro plnění cisteren při požárech, při dálkové dopravě vody a při odčerpávání vody ze zatopených prostor. Vzájemnou spolupráci všech uvedených subjektů prohlubuje také série několika vzájemných cvičení, kde je již využívána zakoupená technika a prohlubují se komunikační dovednosti.

V souvislosti se vstupem do shengenského prostoru a tím větších možností vzájemné spolupráce hasičských sborů je hlavním cílem zajistit bezpečnost obyvatel na hranici mezi Českou a Polskou republikou prostřednictvím integrovaného záchranného systému Orlických a Bystřických hor. Projekt získal dotaci z Evropské unie z OPPS ČR-PR v letech 2007 – 2013. Zpracovatelem a koordinátorem projektu je agentura RDA.

Poznejme více Polsko – série vzdělávacích seminářů agentury RDA

Agentura Euroregionu Glacensis RDA ve spolupráci s partnerem Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis realizuje vzdělávací projekt „Podpora rozvoje česko-polské spolupráce, CZ.3.22/3.3.02/13.03727“ v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007 - 2013 Česká republika - Polská republika, Fond mikroprojektů v Euroregionu Glacensis. Hlavní náplní projektu je zvýšení vědomostí, poznatků a informací o fungování státní správy v Polsku. Celkem se jedná o šest vzdělávacích seminářů, které jsou zaměřeny na srovnání struktury státní správy a samosprávy v České republice a Polsku. Druhou částí semináře je zvýšení povědomí o základních informacích o Polsku jako celku, jako je např. struktura obyvatelstva, náboženství, zemědělské a průmyslové zaměření země, nové plánované dopravní tahy apod.

První série seminářů se konala ve Valu (okres Rychnov nad Kněžnou) dne 26. 6. 2014, na Suchém vrchu (okres Ústí nad Orlicí) dne 10. 7. 2014 a v Meziměstí (okres Náchod) dne 11. 7. 2014. Další série seminářů proběhla v srpnu. Na seminářích se snažíme objasnit zásadní rozdíly ve struktuře státní správy a samosprávy, což výrazně napomůže více se zorientovat v různých oblastech spolupráce. Semináře jsou určeny pro zaměstnance veřejných institucí, pro obyvatele a zástupce organizací na česko-polskému příhraničí. Po skončení seminářů bude RDA poskytovat i nadále zájemcům tyto informace, a to prostřednictvím svých kanceláří, které budou sloužit jako informační místa.

„Přestože vzájemná výměna obyvatel České republiky a Polska je v dnešním životě zcela běžná, tak povědomí o základním zaměření sousední země není pro každého až tak známé. Zaměřujeme se na prezentaci základních rozdílů v činnosti samosprávy. Například na podzim letošního roku budou u nás i v Polsku probíhat komunální volby a právě struktura samosprávy

vy je v obou zemích velice rozdílná. Poláci moc nerozumí velké rozdrobenosti našich obcí, kdy ČR má 6245 obcí všech druhů, a Polsko, které je čtyřikrát větší svou rozlohou a počtem obyvatel, má pouze 2479 obcí všech druhů. Také tam je přímá volba starosty, který má své vlastní pravomoci stanovené zákonem, avšak v zastupitelstvu obce naopak nemůže hlasovat. A takto bychom mohli pokračovat dále, těch zajímavostí je opravdu hodně,“ dodal ředitel RDA, který semináře vede.

Účastníci semináře nám poskytli své ohlasy:

Seminář Val:

I přesto, že se mnozí z nás domnívají, že o polské samosprávě hodně víme, vždyť máme partnerská města, tak opak je pravdou. Na semináři jsme si nejen zopakovali, co známe, ale také se dozvěděli další podrobnosti a údaje o polské straně. Dále jsme měli čas na neformální setkání s starosty/tek a místostarosty/tek, a to je samozřejmě další nadstavba, přísun informací o tom, jakým způsobem spolupracují ostatní obce, města. Byla bych ráda, kdyby podobných seminářů bylo více. Děkuji za uspořádání!

Bronislava Malijovská,
místostarostka Nového Města nad Metují

Seminář Meziměstí:

Že o tento seminář byl zájem, o tom svědčila diskuse během konání této akce jak ze strany českých, tak i polských zástupců. Zúčastnění měli možnost seznámit se s mnoha novými poznatky a také informovat o svých zkušenostech z této práce. Škoda jen, že zástupci některých obcí z Broumova se tohoto semináře nezúčastnili. Právě pro ně to mohlo být velmi poučné. Znalost místních poměrů v příhraničním území Euroregionu Glacensis a dobrá znalost polské i české samosprávy je nutností při uskutečňování této činnosti. Za realizaci semináře je nutné poděkovat organizátorům akce – RDA Rychnov nad Kněžnou, ale hlavně také místnímu koordinátorovi této akce v našem regionu – Ing. Vladimíru Hrubému.

Petr Círk,
předseda komise pro zahraniční spolupráci Města Broumova

Seminář Suchý Vrch:

Jsem rád za tento seminář, který mnohým objasnil fungování státní správy a samosprávy v Polsku. Mnozí z nás mají s obcemi a městy z Polska navázané partnerství a společně realizujeme projekty. Je potřeba si uvědomovat rozdíly ve schvalovacích procesech v obou zemích. Seminář určitě napomohl dalšímu vzájemnému poznání a pochopení.

Petr Fiala,
starosta Města Letohrad

Svobodný stát Sasko – informace o památkách a Styčné kanceláři ve Vratislavi

Svobodný stát Sasko je spolková země v Německu, která hraničí s Polskem. Území Saska má rozlohu 18 000 kilometrů čtverečních a žije zde okolo 4 miliónů obyvatel. Sasko je proslulé nejen krásnou architekturou Drážďan a řekou Labe. Je zde i spousta dalších míst, která určitě stojí za návštěvu. Mimo jiné lze uvést: veletržní město – Lipsko, včetně četných jezer v okolí (známé „Leipziger Neuseenland“, které vzniklo v místě bývalých povrchových dolů), Sasko – země zámků, Krušné hory se střediskem zimních sportů Fichtelberg, region Vogtland – známý výrobou hudebních nástrojů a město Chemnitz nazývané „městem moderny“, kde si žádný milovník umění nemůže nechat ujít „Museum Gunzenhauser“ a nově otevřené archeologické muzeum.

Fichtelberg

Ve východní části Saska, na německo-polské hranici, se nachází Evropské město Görlitz/Zgorzelec. Přírodovědné muzeum Senckenberg v Görlitz vždy nabízí velmi zajímavé výstavy věnované fauně a flóře, které okouzlují děti i dospělé. Další pozoruhodností je ne-daleký Mužakovský park (Fürst-Pückler) v Bad Muskau, který je zapsán do seznamu světového dědictví UNESCO. Věda a kultura patří k nejdůležitějším cílům saské politiky. Sasko má se svými univerzitami pestrout vzdělávací nabídku oslovující mladé lidi a také nabízí řadu možností další profesní dráhy v mnoha podnicích. K významným oblastem Saska patří i ekonomika, utvářená dlouhou průmyslovou tradicí a bohatou a dlouhodobou působností podniků na tomto území.

Meißen

Dresden

Bad Schandau

Zmínit je třeba i regionální blízkost Saska a jeho evropského souseda. Také proto 16. května 2012 byla ve Vratislavi zřízena Styčná kancelář Svobodného státu Sasko, která se zaměřuje zejména na meziregionální spolupráci, především s Dolnoslezským a Lubuským vojvodstvím. Meziregionální partnerství s Dolnoslezským vojvodstvím existuje od roku 1999 a s Lubuským vojvodstvím od roku 2008. Činnost kanceláře má pevný a institucionální základ. Je to kontaktní místo pro polské instituce, podniky a sociální subjekty, které mají zájem o spolupráci se Saskem. Činnost kanceláře umožňuje kooperaci mimo hranice státu. Kromě toho je využívána i jako konferenční centrum se vzdělávací a kulturní nabídkou. Specifika působnosti Styčné kanceláře Saska ve Vratislavi spočívá i ve spolupráci s německou menšinou žijící v Dolním Slezsku, v lubuském regionu a především v sousedním Opolském vojvodství, která jeví zájem o intenzivnější kulturní spolupráci. Na místě je každý den přítomen zástupce Svobodného státu Sasko. Je k dispozici jako kontaktní osoba.

Kontaktní adresa:

Biuro Łącznikowe Wolnego Kraju Związku Saksonii
Kontaktní osoba: Andreas Grapatin
Rynek 7 (hlavní náměstí), 50-107 Wrocław/Polsko
e-mail: post@pl.sk.sachsen.de
tel. +48/ 71 337 82 64

Dodatečné informace můžete získat na následujících odkazech:

www.sachsen-tourismus.de/cz/
www.schloesserland-sachsen.de/cz/zamky_hrady_a_zahrady/
www.tu-chemnitz.de/international/index.php
www.tu-chemnitz.de/international/index.php.en

Představujeme projekt Sdružení SPLAV „Zahrady u SPLAVu“

Zahrady u SPLAVu – jedná se o první projekt v České republice v oblasti zahradnické terapie, který se realizuje od ledna 2013 do prosince 2014. Projekt je rozdělen do pěti částí a je financován Evropským sociálním fondem (OP Lidské zdroje a zaměstnanost). Projekt má dva zahraniční partnery. Cílem projektu je přinést do Čech zahradnickou terapii jako formu pomoci znevýhodněným skupinám občanů a nabídnout jim cestu k nalezení uplatnění ve společenském i pracovním životě ve farmářských zahradách. Cílovou skupinou projektu jsou rodiče s dětmi do 15 let, kteří neměli zaměstnání, nebo maminky na mateřské, které neměly zajištěné budoucí zaměstnání, dále pak osoby starší nad 50 let, také nezaměstnané, ne však důchodci. Aktivita jsou uskutečňovány s metodickou pomocí partnerů projektu Riverside Market Garden z Velké Británie a Juankoski Heritage Society z Finska. Poskytovatel pozemků je Renesanční zámek Doudleby nad Orlicí (Komunitní a farmářská zahrada) a Sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem ORION v Rychnově nad Kněžnou - Dlouhá Ves (Komunitní zahrada).

Od poloviny prosince 2013 je na projektu zaměstnáno na poloviční úvazek 8 účastnic. Zahrada se tento rok opět probudila k životu a slibuje krásnou úrodu. Pěstují se a sklízí: různé druhy salátů, asijská zelenina (mizuna, mibuna, čínská hořčice), tuřín, červená řepa, špenát, mrkev, hrášek, široká nabídka bylin, květiny k řezu, léčivé byliny. Dále se vyrábí: bylinné masti, bylinné sirupy, směsi sušených bylin, bylinná sůl, jahodový cukr, levandulový cukr, keramické zápichy do květináčů a záhonů.

Tento rok proběhly tyto akce: Pleteme z proutí, Zahradnický bleší trh (akce pro zahradnickou veřejnost), Zahrada pro každého (otevření nové komunitní zahrady v Dlouhé Vsi u Rychnova nad Kněžnou, Bylinková sobota (akce pro nadšence pěstování bylinek a výroby domácích výrobků), Svačina v zahradě (akce pro seniory), Zdravé není drahé (akce pro zájemce sestavení vyváženého racionálního jídelníčku), Bylinkový workshop (akce pro veřejnost - výroba bylinných výrobků).

Po letních prázdninách plánujeme tyto akce: Podzimní zahradnický bleší trh (13. 9. 2014), Mixed Pickles Day (4. 10. 2014), 3. mezinárodní konferenci o zahradní terapii v prostorách renesančního zámku a na pozemku Komunitní a farmářské zahrady v Doudlebach nad Orlicí (8. - 10. 10. 2014).

Více informací o připravovaných akcích naleznete na webových stránkách www.zahradyusplavu.cz. Informace o aktuálním dění, co se děje přímo v zahradách, naleznete na www.zahradyusplavu.blog.cz.

Rozhovor s panem Ing. Igorem Šedo, MZV ČR – Odbor států střední Evropy

Pracovník OSE MZV ČR od roku 1980, v letech 2001-2005 Generální konzul ČR ve Vratislavi, kromě toho působil v Rusku, Nizozemsku a Estonsku

Rozhovor byl pořizen na mezinárodní česko-polské konferenci dne 27. 3. 2014 v Trutnově, která se uskutečnila v rámci projektu EUREGIO PL-CZ.

Jak vnímáte činnost euroregionů z pohledu ministerstva?

Odbor států střední Evropy, kam spadá přeshraniční spolupráce, chápe euroregiony jako důležité hráče přeshraniční spolupráce. Myslím si, že přeshraniční spolupráce má nezaměnitelnou roli. I dnešní diskuse na konferenci to naznačila. Myslím si, že je velmi důležité kromě projektů, které zvelebují příhraniční region - to jsou projekty spíše stavební, zaměřit se také na projekty, které sblíží naše národy na společné hranici. V tomto směru se situace velmi zlepšila. Je velmi důležité zaměřit naši pozornost

na mládež. Když jsme organizovali na GK Vratislav kulturní akce, prosazoval jsem vždy, abychom realizovali také kulturní akce pro mládež. Protože kdo bude v budoucnu dělat další projekty? Další generace - tj. mládež.

Na konferenci se mluvilo i o tom, že mládež neumí jazyky. Protože když neumí lidi spolu komunikovat a měli by se domlouvat jenom anglicky, tak to není úplně to správné. Jsem jednoznačně pro, aby regiony pořádaly projekty, které by přispívaly i ke sblížení mládeže. A samozřejmě, co je velmi důležité - měli bychom docílit, aby polští občané cestovali do České republiky a naopak Češi do Polska. Myslím si, že Poláci jsou na tom o trochu lépe než my. Protože pokud vím, polská klientela v některých lyžařských oblastech představuje velké procento návštěvníků. Je to všechno o lidech a je to také o tom, abychom více přitahovali k vzájemné spolupráci mládež. Víím, že je spousta projektů, že partnerská města a obce mají mládežnickou spolupráci - sportovní, pěveckou apod.

Co navrhuje a čím by se euroregiony mohly zabývat?

Jsem překvapený, že 10 let poté, co jsem odjel z Vratislavi, se stále nepodařilo v Euroregionu Glacensis vytvořit např. učebnici regionální výchovy, která je důležitá, abychom věděli, co spojuje Českou republiku a Polsko, jaké máme historické tradice apod.

Co se týká dopravy? Když jsem odjížděl v roce 2001 do Vratislavi, již tehdy se v Euroregionu Glacensis říkalo, jak je důležité silniční propojení přes Lubawskou bránu, ale dodnes to spojení není. Ministerstvo dopravy říká, že to bude v roce 2020. Propojení ČR a PR v tomto místě usnadní spoustu věcí pro podnikatele. V současné době musí některé transporty používat jinou cestu, což představuje velkou zájízdku.

Pamatuji si, jak na Ministerstvu vnitra říkali, proč otvírat nové hraniční přechody, když vstoupíme do Evropské unie. Já jsem vždy říkával, a dneska se to ukazuje, že hraniční přechod není „budka“, u které stojí celník a kontroluje lidi. Je to především o tom, kde lze efektivně přejet hranici, převézt zboží apod. My je (hraniční přechody) sice máme, můžeme přes ně přecházet, ale ukazuje se, že přes ně nemůžeme přejíždět auto s určitou tonáží. Takže to je budování hraničních přechodů - budování odpovídající infrastruktury na hraničních přechodech.

Lidové tradice a zvyky

Ještě jednou si v tomto čísle připomeneme pouti, a to pouť svatovavříneckou. Kostelíků a kaplí zasvěcených sv. Vavřinci je na území euroregionu celá řada, ale **kaple sv. Vavřince** na Sněžce určitě stojí za bližšího přiblížení. Připomeňme si nejprve historii jejího vzniku.

Je to nejstarší stavba na Sněžce. Vysoká 14 metrů a stojící na polské straně vrcholu. O její výstavbu se zasloužil slezský šlechtic Kryštof Leopold Schaffgotsch (*1623 - †1703), kterému patřily pozemky na severních svazích Krkonoš. Rozlehlé rodové panství bylo ale zkonfiskováno poté, co se jeho otec Hans Ulrich postavil císaři a jako vzbuřenec byl v roce 1635 v Řezně stat. Císař mu majetek zabral, ale jeho syn byl později omilostněn a část panství získal zpět. Kapli na Sněžce začal Kryštof Leopold stavět na popud cisterciáků z Krzeszówa jako výraz díky za to, že mu byly pozemky vráceny. První práce začaly v roce 1653, ale dalšímu pokračování zabránili lesníci hraběte Černína, který si na Sněžku činil nárok. O pozemky na Sněžce se šlechtici dohadovali jedenáct let, než je soud přikl Schaffgotschovi. Práce na kapli hrabě obnovil v roce 1664 a trvaly dalších 17 let. Nová kaple byla vysvěcena 10. srpna 1681. Od té doby se na vrcholu Sněžky pětkrát do roka konaly bohoslužby a účastnily se jich stovky poutníků. V roce 1771 byla kaple těžce poškozena bleskem. Od roku 1812, po zrušení klášterů v Prusku, byla kaple uzavřena, zpusťla a až do roku 1850 fungovala jako příležitostná hospoda a přístřešek. Teprve roku 1854 byla kaple znovu vysvěcena. *Jen pro zajímavost připomeňme, že nájemce kaple Friedrich Sommer ze slezských Teplic postavil právě v roce 1850 na severní straně vrcholové plošiny Sněžky první Pruskou boudu, která po sedmi letech vyhořela, stejně tak jako druhá Pruská bouda, kterou zapálil blesk v roce 1862. Teprve třetí bouda na stejném místě sloužila až do roku 1967.*

V dalších letech kapli sv. Vavřince několikrát poškodil požár, vždy však byla obnovena. Naposledy byla opravena v roce 1999. Objekt byl zpevněn a zateplen, uvnitř byl instalován nový oltář a restaurovány nástěnné malby. V posledních několika letech se na vrcholu Sněžky 10. srpna na svatého Vavřince scházejí polští a čeští duchovní, horalé a poutníci, aby se zúčastnili mše za horské záchranáře a vůdce.

V roce 1824 kapli svatého Vavřince doplnil i základní trigonometrický bod. Kamenná mohyla na vrcholu hory Sněžky je jedním ze základních bodů sítě, která už bezmála 200 let slouží jak pro účely mapovací, tak i pro zjišťování pohybu zemské kůry.

Tradice Svatovavřínecké pouti začala na Sněžce roku 1686. Poutníci proudili na nejvyšší horu Čech v době válek i změn režimů. Cestu na vrchol nacházeli jak věřící, tak i čeští a němečtí dělníci, kteří od roku 1922 pořádali protestní srazy na Pomezních boudách, zvláště početné v předválečném období. Tradice novodobé pouti, kdy se zde při polední poutní mši konané pod širým nebem setkávají příchozí z obou stran hranice – tedy jak z české královéhradecké, tak z polské legnické diecéze, byla obnovena v roce 1996. Dnes se pouti účastní vysocí státní i duchovní hodnostáři spolu s ostatními návštěvníky pouti a není nouze o velmi zajímavá setkání.

Druhou, tentokrát již podzimní tradicí, kterou bychom chtěli připomenout, jsou dožínky.

Dožínky (také obžínky, dožatá, dóženek, dožitá, dočesná, žnivuvka, ožinek) jsou známy jako slavnostní ukončení žní. V mnoha evropských i mimoevropských zemích mají dodnes náboženský charakter. V období před dožínkami byla prováděna řada pověrečných praktik, které měly podpořit plodnost dobytka, zdar úrody. Veškerá energie byla soustředěna na zdárný a rychlý průběh sklizně a zpracování sklizených plodin. Zemědělské práce vrcholily slavností dožíněk. Slavnost mohla zahrnovat mimo jiné např. odvážení posledního vozu s obilím, předání dožínkového věnce a přání («vinšování») hospodáři; potom následovala hostina s hudbou a tancem. Mnohdy trvala od neděle do čtvrtka a zvalo se na ni koláčem – „zváčem“. Na stole bylo maso, drůbež, koláče, pečivo. Dříve se věnec schovával v hospodářství do vánočních svátků nebo dokonce až do příštích žní.

Podobnou slavnost, kterou se ukončuje sklizeň úrody, lze najít téměř ve všech zemědělských kulturách. Ve vyspělém zemědělství, které se často vyznačuje jednou převládající plodinou, představuje její sklizeň největší praktický zlom v průběhu roku: znamená konec období nouze a přechod k jakémusi nadbytku potravy (i když pochopitelně dočasněmu). Proto se čas dožíněk v mnoha kulturách dokonce pokládal za začátek nového roku. V některých literaturách najdeme vysvětlení, že začátek roku v lednu vznikl patrně jako lhůta pro zaplacení daní, i když v jiných textech je spojován se slunovratem.

Pokud víme, všechny tradiční zemědělské společnosti spojují se svátkem dožíněk:

1. příležitost ke společné oslavě;
2. oběť částí úrody;
3. poděkování za sklizeň jako dar od Boha;
4. rituální „uvolnění“ nové sklizně, která se teprve smí začít spotřebovávat.

Aby byl svátek opravdu společný a mohla se sejít i širší společnost, slavil se v předem stanovený den, například v období zářijového úplňku.

Lidové tradice a zvyky

Dožínky jsou lidová slavnost spojená s děkovnými obřady za ukončení žní a zemědělských prací. V předkřesťanských dobách to byla etnická slovanská slavnost probíhající v období podzimní rovnodennosti (23. září). V současné době se slaví zpravidla v jednu ze zářijových nedělí po ukončení žní. Tento zvyk, dodržovaný Slovany a baltskými kmeny, se v různých regionech Polska jmenoval různě: wyżynki, obrzynki, wieniec, wieńcowe, okrężne, dnes dożynki. V opolském Slezsku se používal název żniwniok, pocházející od slova żnė. Dožínkový obřad byl zřejmě původně spojen s kultem rostlin a stromů, později s prvotním zemědělstvím. S postupným rozvojem statkových hospodářství v 16. století se dožínky objevily na panských statcích a dvorech. Pořádaly se pro žence jako odměna za vykonanou práci při žních a sklizenou úrodu.

Tradičně se dožínky slavily první podzimní den. Slavnost byla věnována sklizni obilí a v jejím průběhu se děkovalo bohům za úrodu a prosilo se o ještě lepší v příštím roce. Dožínky doprovázely i různé praktiky a donedávna dodržované zvyky, např.:

• **věnec** - dožínkové slavnosti začínaly pletením věnce z obilí, červených jeřabin, ořechů, ovoce, květů a barevných stuh. Dožínkové věnce měvaly většinou tvar velké koruny nebo kola. V minulosti se do nich dávali živí (s postupem času umělé) kohouti, káčátka nebo malé husičky. Mělo to zajistit krásný a zdravý přírůstek hospodářských zvířat. Dožínkovému věnci se také říkávalo „plod“, protože byl vlastně zosobněním všech sklizených plodů a úrody. Nesla jej na hlavě nebo na natažených rukou nejlepší žnečka, někdy s pomocí čeledínů a jiných ženců. Za ní pochodoval průvod slavnostně oblečených ženců, kteří nesli na ramenou vyčištěné a kvítky nazdobené kosy a srpy. Věnec se nesl do kostela posvětit a následně se slavnostní a zpívající průvod vydával na panský dvůr nebo statek hospodáře dožíněk. Dožínkový věnec se uschoval ve stodole do dalšího roku, do nové setby. Semínka vydrolená z věnce se přidávala do pytlů s osivem

• **poslední trs** - obilí, které po nějakou dobu po žních zůstávalo na prázdném poli, aby zajistilo další úrodu. Klasům, které zůstaly na poli, se říkalo křepelička, brada, koza (przepiórka, broda, koza) nebo pupek (pėpek) v poznańském regionu; objevovaly se i názvy jako svazek nebo hrstka (wiązka, wiązanka nebo garstka). Klasy pak slavnostně sekal nejlepší sekáč a nejlepší žnečky z nich pletly věnec.

• v době dožíněk se pořádají **hostiny s jídlem a tancováním**, kterým kdysi předcházely rituální obřady a modlitby.

Koncem 19. století se začaly obdobně panským dožínkám pořádat i **selské dožínky**, hospodářské. Bohatí hospodáři je pořádali pro členy své domácnosti, rodinu, čeledíny a nádeníky. Dožínkové ceremoniály řídí starostové dožíněk. Nejdříve se vnášejí dožínkové věnce vyrobené z klasů obilí, ovoce, zeleniny a polního kvítí. Následně starostové dožíněk předávají hospodáři dožíněk bochník chleba upečený z mouky pocházející z poslední sklizně. Hospodářem je nejčastěji kněz, u světských dožíněk pak zástupce místní státní správy nebo samosprávy. Následně se přinášejí symbolické dary z nejnovější úrody, masné výrobky, ovoce - často jsou přehlídkou úspěchů místních zemědělců. Když má slavnost náboženský charakter, následuje liturgický obřad. Dožínky nejčastěji končí lidovou veselicí.

Letošní okresní dožínky (Kladský okres) se uskuteční ve Vambeřicích (Wambierzycach), dne 7. září.

O den dříve, tj. 6. 9. 2014 se koná již **5. mezinárodní výstup na Králický Sněžník**, což je setkání obyvatel Starého Města a polského Stronie Śląskie a turistů na vrcholu Králického Sněžníku. Výšlap je pořádán od Starého Města nebo od Stronie a občané a turisté se pak setkávají na vrcholu Sněžníku, kde jsou připraveny přednášky o společné historii a přírodním a kulturním bohatství české a polské části Masívu Sněžníku. Na polské straně akce začíná na přírodovědné trapeské stezce. Naučná stezka seznamuje s přírodními krásami a kulturním dědictvím Masívu Sněžníku. Účastníci výletu jdou s průvodci po horských stezkách, seznámí se s unikátní faunou a flórou a problematikou využívání lesů. Na trase stezky je možné navštívit Muzeum Země a Podzemní turistickou vzdělávací stezku ve Starém uranovém dole v Kletně, Medvědí jeskyni, krasovou stezku a také je možné si poslechnout ekologickou přírodovědnou přednášku. Na závěr se všichni sejdou na společném posezení u táboráku.

Tradiční pokrmy v Čechách

Borůvková čvachta s medem a piškoty

0,25 l šlehačky
0,25 l zakysané smetany
0,25 kg tvarohu
1 litr borůvek
10 ks cukrářských piškotů
0,1 kg moučkového cukru
0,05 l rumu
med

Jak recept připravit:

Smícháme tvaroh se zakysanou smetanou a moučkovým cukrem. Přidáme ušlehanou šlehačku a pomalu vmícháme do připravené směsi.

Dno pekáčku nebo skleněné misky vysypeme rozdrcenými piškoty a lehce zakapeme rumem. Na piškoty nasypeme borůvky a zalijeme smetanou s tvarohem. Necháme nejlépe do druhého dne dobře vystydnout. Poté můžeme nožem vykrajovat kousky a při podávání zakapat medem nebo karamellem a ozdobit třeba čerstvou mátou nebo borůvkami.

Tradiční pokrmy v Polsku

Pšenično-žitný chléb

1 kg pšeničné mouky
1 sklenice žitné mouky
1 litr vlažné vody
1 sklenice otrub
1 sklenice ovesných vloček
1 sklenice slunečnice
1 sklenice dýňových semínek
1 sklenice sezamu
1 lžíce soli
1 lžíce medu
10 dkg droždí

Droždí rozmícháme ve sklenici vlažné vody. Do misky vsypeme ostatní ingredience, přidáme droždí a zbytek vody a zaděláme těsto. Necháme asi na hodinu odpočinout a vykynout. Dvě velké nebo čtyři menší formy vymastíme olejem. Troubu rozejdeme na 220 °C. Těsto dáme do forem (asi do 2/3). Potřeme vodou nebo žloutkem, posypeme semínky a necháme odpočinout. Po vykynutí dáme do trouby a pečeme přibližně jednu hodinu.

DOBROU CHUŤ

